

вивчення аналогічного іноземного досвіду, перш за все, європейських країн, представляє собою безмежні перспективи для запозичення позитивного зарубіжного досвіду з метою подальшого удосконалення національного законодавства та механізмів захисту прав людини.

Список використаної літератури:

1. The Constitution of the Republic of Poland of 2nd April, 1997. URL: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm> (дата звернення: 04.04.2020).
2. Krzysztof Świąta. Konstytucyjne prawo dostępu do informacji publicznej. *Obserwator Konstytucyjny*. URL: <http://niezniknelo.pl/OK2/artukul/konstytucyjne-prawo-dostepu-do-informacji-publicznej/5/index.html> (дата звернення: 04.04.2020).
3. Mariusz Bidziński. Konstytucyjne prawo dostępu do informacji publicznej. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. 2012. Nr. 4 (12). P. 119-134.
4. I OSK 2093/14 – Wyrok NSA. URL: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/CF95D9EB07> (дата звернення: 04.04.2020).
5. II SAB/Wa 10/13 – Wyrok WSA w Warszawie. URL: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/DC374D290F> (дата звернення: 04.04.2020).
6. II SAB/Wa 295/11 – Wyrok WSA w Warszawie. URL: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/29186F4E72> (дата звернення: 04.04.2020).
7. I OSK 2093/14 – Wyrok NSA. URL: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/CF95D9EB07>. (дата звернення: 04.04.2020).
8. II SAB/Lu 44/10 – Wyrok WSA w Lublinie. URL: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/2C7A3E9859> (дата звернення: 04.04.2020).

Ключові слова: інформація, право на інформацію, доступ до інформації, права людини, демократична держава.

Ключевые слова: информация, право на информацию, доступ к информации, права человека, демократическое государство.

Key words: information, right to information, access to information, human rights, democratic state.

ВОЛКОВА ДАРІЯ ЄВГЕНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук*

ДО ПИТАННЯ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ СТВОРЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Євроінтеграційний рух України стосується усіх сфер суспільного життя та багатьох його явищ. Не є виключення і громадські організації, конституційно-правова регламентація їхнього створення.

Пов'язані з громадськими організаціями норми Конституції України 1996 р. щодо права на об'єднання здебільшого відповідають вимогам

такого європейського стандарту в цій сфері, як Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

Виятками є, по-перше, надання права утворення громадських організацій лише громадянам України, а по-друге – обмеження діяльності громадських організацій захистом прав виключно їхніх членів.

Варто зауважити, що в Конституції України 1996 р. закладена негативна тенденція окремої регламентації різних видів громадських організацій – згадками як про громадські організації в цілому, так і про професійні спілки (ч. 3 ст. 36) та про громадські організації споживачів зокрема (ч. 4 ст. 42).

Водночас, закріплення свободи зібрань та об'єднання у ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. обумовило наявність низки рішень Європейського суду з прав людини з цієї проблематики. Станом на 1 січня 2020 р. винесено 43 рішення у відповідних справах з участю України, але громадських організацій стосуються тільки два рішення: у справі «Корецький та ін. проти України» 2008 р. та у справі «Трофимчук проти України» 2011 р. Обидва рішення мають відношення до практичної реалізації та захисту свободи об'єднання. Рішення у справі «Корецький та ін. проти України» 2008 р. присвячено виключно свободі об'єднання, у той час як у рішенні у справі «Трофимчук проти України» 2011 р. проблеми реалізації та захисту свободи об'єднання тісно пов'язані зі свободою мирних зібрань.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Корецький та ін. проти України» 2008 р. стало одним із вагомих чинників оновлення законодавства України про громадські організації з урахуванням сучасних європейських стандартів.

У цьому контексті слід зазначити, що закони України про громадські організації можна класифікувати в залежності від предмета правового регулювання на закони загального та спеціального характеру.

До законів загального характеру про громадські організації віднесено Закон України «Про об'єднання громадян» (1992 р.), певні норми якого, через статuti громадських організацій, ще діють, а також Закон України «Про громадські об'єднання» (2012 р.). Їх порівняльний аналіз вказує на наявність тенденції уніфікації законодавства про громадські організації з цивільним законодавством. Ця тенденція простежується в тезаурусі Закону «Про громадські об'єднання», а також в його нормах, що регламентують утворення та функціонування громадських організацій.

Слід оцінити як позитивну тенденцію наближення норм конституційного законодавства про громадські організації до цивільно-правових норм з метою використання для регламентації утворення і діяльності громадських організацій Цивільного кодексу. Крім того, вона відповідає Рекомендації № CM/Rec(2007)14 та Фундаментальним принципам.

Наявність законів загального характеру про громадські організації відповідає таким європейським стандартам про громадські організації, як Фундаментальні принципи статусу неурядових організацій в Європі, прийняті учасниками багатосторонньої зустрічі, організованої Радою Європи 5 липня 2002 р., із Пояснювальним меморандумом до них, та

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо правового статусу неурядових організацій у Європі № CM/Rec(2007)14. Обидва документи мають загальний та рекомендаційний характер.

Зміст Рекомендації 139 (2003) Постійної конференції місцевих і регіональних влад Європи Ради Європи «Неурядові організації і місцева та регіональна демократія» свідчить: це європейський стандарт про громадські організації, гармонізація з яким законодавства України про громадські організації є перспективною після того, як на черговому етапі євроінтеграції буде ратифіковано низку європейських документів про особисті та політичні права людини.

До законів спеціального характеру про громадські організації належать Закони України: «Про основи соціальної захищеності інвалідів» (1991 р.), «Про свободу совісті та релігійні організації» (1991 р.), «Про захист прав споживачів» (1991 р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (1991 р.), «Про фізичну культуру і спорт» (1993 р.), «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» (1997 р.), «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (1998 р.), «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (1999 р.), «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012 р.).

При аналізі текстів цих документів привертає увагу термінологічний та змістовний незбіг низки норм цих актів з положеннями Закону «Про громадські об'єднання». Варто підкреслити, що подібний підхід до регламентації утворення та функціонування громадських організацій має свої корені в радянському минулому. Це є основним аргументом на користь того, щоб відмовитись від спеціальних законів на користь законів загального характеру (тобто на користь Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р.). Пропозиція сформульована з огляду на те, що Рекомендація № CM/Rec(2007)14 та Фундаментальні принципи мають здебільшого загальний характер. Винятком є лише Європейська конвенція про визнання юридичними особами міжнародних неурядових організацій 1986 р.

Ключові слова: громадські організації, об'єднання громадян, громадянське суспільство, право на свободу об'єднання, право на свободу об'єднання у громадські організації.

Ключевые слова: общественные организации, объединения граждан, гражданское общество, право на свободу объединения, право на свободу объединения в общественные организации.

Key words: NGOs, public associations, civil society, the right to freedom of association, the right to freedom of association in NGOs.